

Trimiterea foai acesteia la teritorul zonei strategice este permisă prin ordinul ministerial.

II. évfolyam. 8. szám

Cluj (Kolozsvár), 1922. február 24.

Hos.
Universitatii

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. HALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden pénteken.

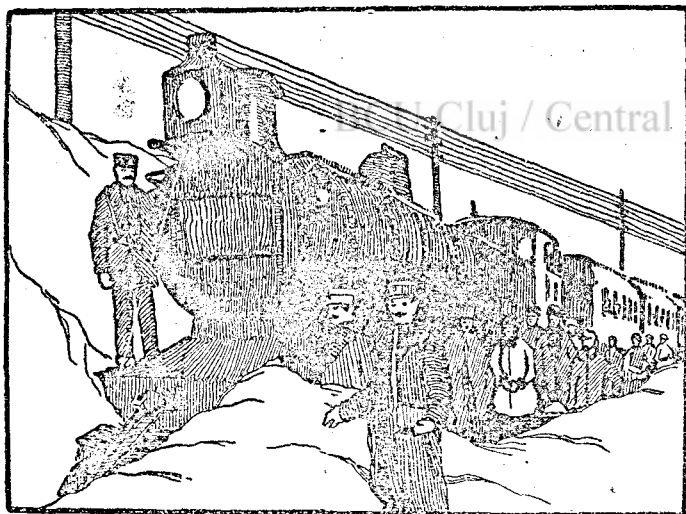
Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

TELEFON: 2-37. SZÁM.

1922. esztendő tele.

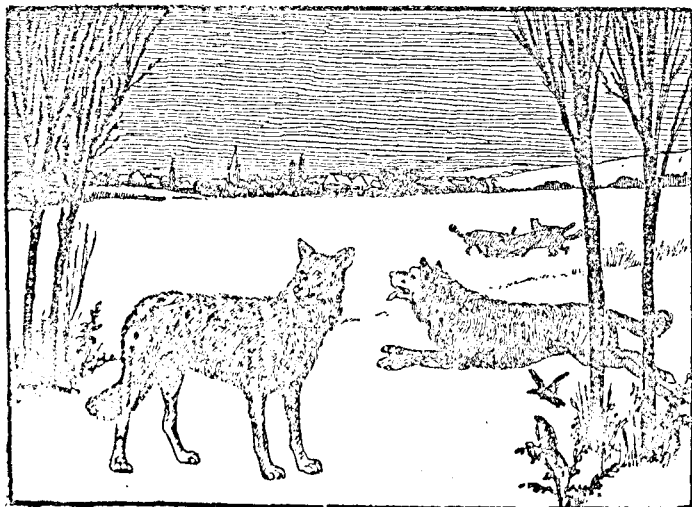
Egy emberöltőn át alig egyszer nehezedik egy-egy országra oly súlyos, hideg, havas tél, mint a minőt nekünk most januárius—februárius hava hozott.

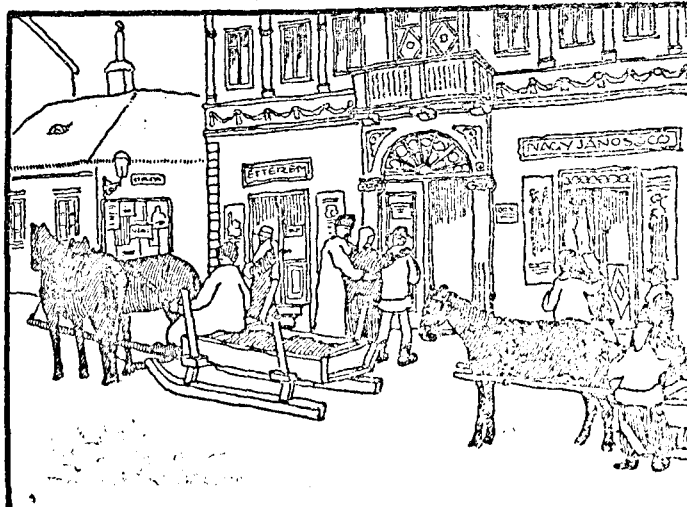
1. Képünk a befagyott vonatot mutatja be tehetetlen vezetőivel és kétségbeesett utasaival.

2. Képünkön fényképről készült másolaton a város didergő közönységét látjuk.

3. Képünk a falu éjszakai veszedelmét, a vérengző ordashadat tiltinteti föl.

4-en pedig a spanyol-náthától az orvoshoz tántorgó betegeken sajnálkozhatunk.

Magyar egység!

Választások előtt állunk.

Bármilyen igazságtalanul osztották be a választókerületeket, 8—10 képviselőt beküldhettünk a parlamentbe. Hogy ez mit jelent, nem szükség hosszan magyarázgatnunk. Elég ennyit mondanunk: végre szóhoz juthatunk. Eddig nem mondhattuk el panaszainkat, mert nem volt hol, vagy ha le is adhattuk nagy nehézségek után valamelyik miniszter vagy államtitkár előszobájában, ott is maradtak az iroda barátságos levegőjében. A nagy világ meg éppen nem vehetett tudomást könnyeinkről. Semmi eszközünk sem volt rá, hogy elszállítsuk sérelmeinket a külföld elé. Most végre leesik a lánc a nyelvünkről, keresztelő szent János megszületett, Zachariás visszanyeri beszélőképességét.

Hogy ez mit jelent, ma még értékelni sem tudjuk, de hova-hamar látni fogjuk. Mindjárt másképp fognak beszélni velünk, mihelyt lesznek szócsöveink a parlamentben. Mert ami a parlamentben történik, az megjárja a világsajtót, arról tudomást vesz a nagy világ is, mint hivatalos tényről s a nagy világ mégis olyan fórum, ahol nem szeretjük, ha a rongyainkat porolják.

Olyan embereket kell tehát a parlamentbe küldenünk, akiknek van nyelvük és fejük. Néma hősökre az országházában nincs szükségünk, a csukák csak maradjanak itthon, itt is jól elhallgathatnak. De aki odamegy, az tudjon beszélni. Tudja elsősorban az állam nyelvét, mert enélkül hiába való minden kísérletezés. Aztán tudjon beszélni, tudjon formát adni gondolatainak, más szóval: legyen jó szónok. De legyen szónok ne csak olyan értelemben, hogy tudja a szót forгатni, hanem abban a magasabb értelemben, ami az értelmi képességet is kvalifikálja. A magyar képviselő tudjon az eszével is imponálni a parlamentben. Igaz, hogy a politikai harcok miatt a választásokon akárhányszor nagy tehetségek buknak el sokszor analfabétákkal szemben, ha a pártérdek úgy kívánja, de nálunk nincsenek pártérdekek vagy pártkeretek, ránk nézve csak egy párt van: magyar párt.

Elborult lélekkel nézzük, hogy most a választás előtt magyar néppártól, demokrata vagy nem tudom miféle pártról kezdenek beszélni. Hiszen ez már megkülönböztetést jelent, itt a magyar *nép* szembe van helyezve a magyar *demokratákkal*. Ugyan ki találta ki ez átkos jelzőket? Hát a demos nem népet, demokrácia nem népuralmat jelent? Mindenki tudja, hogy

a választásnál a jelszó a döntő. Olyan jelszóról igyekeznek minden párt gondoskodni, amely a választók minél nagyobb tömegét tudja összehozni és kielégíteni. Ránk nézve *csak egy* ilyen szó van: *magyar*, mert ez mindnyájunkat egy táborba hajt. Minden egyéb már szétválaszt, elkülönít; néppárt, demokratapárt már megosztást jelent.

El kell hát dobni őket.

Itt most nincs nép, nincs úr, nincs iparos, kereskedő vagy hivatalnok, itt csak magyar van. Miért kell most magyar *néppárt*ról beszélni? Hát vannak most magyar *urak* abban az értelemben, ahogyan ezt a szót a népbolondításnál szokták használni? Az „ur” jelző csak azokra található, akiknek kezében hatalom van s akik ezt a néppel szemben föl is használhatják. Hát van most ilyen értelemben ur közöttünk? Van itt most külön magyar *nép* érdek és külön magyar *ur* érdek? Nincs. Hát ha nincs, miért kell akkor magyar néppártól vagy demokratapártól beszélni? Itt most *csak magyar nép* él s ennek csak egy jelzője lehet: *magyar*, semmi egyéb. Nincs különbség köztünk s nem akarunk különbséget látni a választásokon sem. Csak magyar párt van s ennek az érdeknek tartozik magát alávetni mindenki.

Ne játszunk könnyelműen az eredménnyel, mert a megosztás káros következményei jelentkezni fognak: biztos kerületek kiesnek a kezeinkből. A vegyes kerületekben, ahol a románsággal kell felvennünk a küzdelmet, minden kis megosztás a magyar zászló bukását jelenti. A jelzőkkel pedig mi magunk adjuk meg az elvi alapot az akarnokoknak, hogy önjelöltkődjenek s megosszák a magyarságot. Pedig hol nem lesznek szerencsevadászok, akik a zavarosban egy-egy mandátumhoz ne óhajtanának hozzájutni? Szembe kell csak állítani a magyar népet a *nem néppel*, elég ez a csahosoknak s a román jelölt nevetve fog győzni. A magyar többségű városokat így fogjuk elveszíteni.

Félre tehát a jelszavakkal!

Egy nép, egy párt!

Ennek az érdeknek mindnyájan tartozunk engedelmeskedni.

A győzelem első feltétele az engedelmesség. Még csak pár szót.

A pártérdek követeli, hogy a központ jelöltjeire szavazzunk. Ha a központ iparost vagy földművelőt tart érdemesnek a jelöltségre, kötelessége reá szavaznia iparosnak, földművelő-

nek, grófnak, bárónak egyaránt. De megfordítva is így kell lennie.

És nem szabad senkinek geneológiája vagy keresztlevele után kérdezősködni.

Egy leszármazási táblát, egy keresztlevelet ismerünk el csak: *a magyar szívet, magyar főt, magyar lelket.*
Rass Károly.

A magyar iskolák a magyar pártok programjában.

A Magyar Néppárt elnöksége az iskolaügyben nyilatkozatot adott ki, amelynek lényege, hogy a magyar néppárt is akarja az egyházi iskolákat s csak ott kíván átmenetileg nemzeti önkormányzat, tehát világi vezetés alatt levő iskolákat, ahol különböző felekezeteknek vannak felekezeti iskoláik s e miatt a különböző egyházak között felekezeti villongások fenyegeinének. A magunk észéről nagyon örülünk, hogy a Néppárt ebben a döntő fontosságú kérdésben a Magyar Nemzeti párt programjához közeledett, amely a magyar oktatás ügyét minden fokozaton az egyházi önkormányzat védelme alá kívánja helyezni. A Magyar Néppárt ezzel minden esetre enyhítette azt az aggodalmat, amelyet félhivatalos lapjának a „Vasárnap” című hetilapnak első számában szerkesztői üzenet formájában közzétett egyik cikke keltett. Ezt a cikket, épen mivel a lap megindulásakor jelent meg úgy kell tekintenünk, mint a Néppárt akkori álláspontját hiven kifejező közleményt.

A cikk egy református magyar szülőnek van címezve. El van mondva benne, hogy abban a faluban, ahol a kérdezősködő magyar szülő lakik, régen egy iskola volt. Most azonban már két iskola van benne, az egyik állami, a másik református. Az állami a régi állami épületben, a református elemi egy földes padlóju, alacsony, gerendás mennyezetű lakóházban. A tannyelve mind a két iskolának magyar. A reformátusban tanít a régi állami tanító, az államban pedig egy új tanító, aki azért nem idegen, mert azelőtt egyik szomszéd faluban volt jó tanító s ő maga is református magyar ember. Ezek miatt az okok miatt a kérdezősködő magyar szülő arra kér tanácsot, hogy hova adja be gyermekét. Tanácsot épen azért kér, mert ő ugyan az állami iskolába szeretné beírni a gyermekét, de fél, hogy a pap neheztelni fog s az emberek közül is sokan görbén néznek majd rá.

A „Vasárnap” tanácsadója erre azt írja, hogy másképpen válaszol, mint akkor tette volna, ha a magyar szülő nem írja meg az aggodalmát.

És ezek után válaszol eképen:

„Tehát jó Uram! Ön ugy-e most első sorban a gyermekéért aggódó szülő, azután jön az, hogy még

egyéb is. Önnek a legfőbb gondja az kell, hogy legyen, hogy gyermekei megfelelően felszerelt, világos, levegős, tehát egészséges tanteremben üljenek le napi 3—4 órásk iskolai kötelességeiket. (Vajjon a fentiek alapján melyik iskola jelel meg ezeknek a feltételeknek? Szerk.) Másodsor fontos, hogy képzett, bacsületes, jó tanító mester keze alatt legyenek, aki lehetőleg meg legyen elégedve a maga helyzetével, akinek ne legyenek anyagi gondjai, aki lehetőleg független legyen közvetlen körzetétől. E két feltételtől függ az, hogy gyermekeire nézve az iskoláztatás azokkal az előnyökkel járjon, melyekkel egyáltalában járhat: hogy gyermekei egészségesek maradjanak, hogy tanulmányaikban zökkenés nélkül haladjanak, hogy jó bánásmódban részesüljenek, hogy fegyelmetlenségnek. Még sokat mondhatnék, de nem mondok többet, hanem arra kérem Önt, hogy gondolkozzék és — gyermekei érdekében gondolkozzék, aztán jól nézze meg mindkét iskolát, (én nem láttam egyiket sem) és határozzon. Én nem adok tanácsot!”

Igy szól a cikk. Ez a jó indulatú tanács. Most nem kívánunk azzal foglalkozni, hogy miért utal a cikk, ha burkoltan is, a magyar felekezetek súlyos anyag, helyzetére, amely nem teszi részükre lehetővé azt, hogy tanítóiknak olyan fizetést adjanak, amelyre csakugyan rá is szolgának. Nem foglalkozunk azzal sem, hogy tulajdonképpen a papság ellen is támad a cikkecske amikor megkívánja a tanító függetlenségét „közvetlen környezetétől.” Megvalljuk, fönt kifejezett örömünket kissé megzavarja az a kérdés, hogy lehet-e komolynak tartani ezek után a Néppárt vezetősége által az iskola kérdésben legújabbán kiadott nyilatkozatot? Vagy, ha annak lehet tartani — mi mindig hajlandók vagyunk másokról nem a rosszat, hanem a jót felvételezni — miért kellett azzal addig késni, amíg Kolozsvárt meg nem indult egy olyan párt alakítása, amely határozottan és becsületesen kifejezte, hogy oktatási programja az oktatás minden fokozatán a hitvallásos magyar iskola?

Azt hisszük, ezek után olvasóink is teljesen tisztában lesznek a helyzettel.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvárt, Plaja Unirii (v. Mátyás király-tér) 7. szám.

Alaptőkéje: 16,000,000 Lei.

Tartalékok circa: 15,000,000 Lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron. — Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely és Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt.

Áruraktárai a vasut állomás mellett.

A Magyar Szövetség köréből.

A Magyar Szövetség intéző bizottsága a megalakult pártok kiküldötteivel együtt megalkotta a képviselőválasztásokat vezető „Vezérő bizottság”-ot, melynek hatáskörébe tartozik minden, a választással kapcsolatos mozgalmak. Ezen bizottság állandó összeköttetést tart fenn a Magyar Szövetség vidéki tagozataival, az onnan beérkezett jelentések alapján, figyelemmel a kialakult népakaratra, adja meg a megfelelő utbaigazgatásokat és utasításokat a követendő magatartásra nézve. A legtöbb helyen megalakult és több helyen megalakulás alatt van a Magyar Nemzeti párt, mely először Kolozsvárt bontott zászlót. Ezen párt programja, törekvései és szándékai teljesen egyeznek a Magyar Szövetség programjával és törekvésével: közös célok és közös érdekek megvalósításán fáradoznak. A tisztán magyar kerületekben, valamint azokban a kerületekben, ahol a magyarság kellő számba van, már megtörténtek a képviselő és szenátor jelölések. A kerületek magyarsága egyetérve a Magyar Szövetség Vezérő bizottságával már megállapodott a megfelelő jelöltek személyében s három székely vármegye impozáns gyűlés keretében bontott zászlót jelöltjei érdekében. Háromszék vármegye székelysége szenátorra Sándor József Emke alelnököt, képviselőkké dr. Ferenczy Gézát, (Sepsiszentgyörgy) dr. Kecskeméthy Istvánt, (Nagyajta) és dr. Szilveszter Ferencet (Kézdivásárhely) jelölte. Csikvármegye választó közönsége egyhangú lelkesedéssel br. Jósika Samu Magyar Szövetségi elnököt jelölte szenátornak, képviselőkné dr. Gyárfás Elemér (Csikszereda) volt főispánt és Görög Joachim kananokot szemelte ki. Udvarhelymegyében szenátornak Ugron István volt követ és meghatalmazott minisztert, képviselőnek pedig Szakács Pétert (Székelyudvarhely) jelölte a választó közönség. A többi kerületekben most folyik a jelölés, a személyekben történt megállapodásokról később számolhatunk be. — Általában az az irányelv alakult ki, hogy a magyarság, ahol számottevő, mindenütt állít jelöltet és szent ügyét tartva szem előtt *őszinte és hűséges kitartással veszi körül jelöltjeit a biztos győzelem eredményével.* Ez nem is képzelt el másképl joggal számítunk magyar népünk politikai érettségére, amely világosan megmutatja azt az utat, amelyen haladni kell, ha győzni akarunk. Dr. N. J.

Körirat valamennyi vidéki tagozatnak.

Több oldalról elhangzott kérdésre a Vezérő bizottság elhatározta, hogy oly választó kerületekben, hol a magyar választók kisebbségben vannak, a magyar választók egyelőre passíve együtt tartandók.

Amennyiben több különböző román pártállásu

jelölt lép fel s ez okból a magyarságnak esélyei lehetnek, magyar jelölt felléptetendő.

Ellenkező esetben állandó figyelemmel kísérendő a választási mozgalom s ha a magyarság sorsának rosszabbodásától lehetne tartani, esetről-esetre véleményes javaslat teendő a központnak a román jelöltek egyikének támogatása kérdésében.

Ez irányban az egyes pártokkal *szóbeli* tárgyalások is felvehetők, amely tárgyalások alapjául a gyulafehérvári határozat s a Magyar Szövetség programjában lefektetett elvek szolgálhatnak. Központ jóváhagyása előtt megállapodás nem létesíthető.

Magyar választók összetartásra, valamint rendezavarástól s a választásoknál szokásos korcsmázásoktól való visszatartásra állandóan figyelmeztetendők, különös gond fordítandó arra, hogy a választók a választásokon előfordulható karhatalmi beavatkozás káros következményeitől megóvassanak.

Felhívjuk figyelmüket az 1919. augusztus 24-iki 2621. számú legfelsőbb királyi rendelettel kihirdetett s a Monitorul Oficial 1919. augusztus 26-iki 103. számú és a Gazetta Oficial 1919. szeptember 4-iki számában megjelent és az általunk megküldött Törvények és rendeletek 1922. évi február 1-én 23. számában leközölt választási törvény 2-ik §-a 7. szakasz c) pontja cikkelyére, mely szerint képviselő jelöltek olyanok is lehetnek, akik nincsenek a választói jegyzékbe fölvéve. Ezt kértük, mert ez jogos.

Ez irányban a belügyminiszter Urtól sürgönyileg rendelet kibocsátását kértük a prefektusokhoz, a választási elnökhöz és a beérkezendő választi közölni fogjuk. Tagadó válaszára az ügyet ismét a Miniszterelnök elé visszük.

Kolozsvár, 1922. február 19.

KÜLFÖLD

A genuai értekezéslet.

A világpolitikának főkérdése: fog-e sikerülni a genuai konferencia, történik-e végül közeledés a tanácskozások során az ellenséges népek között? Ma még az is bizonytalan, hogy összejön-e a népek nagygyűlése. Anglia ugyan mindent elkövet az értekezéslet sikere érdekében, viszont a franciák ellene vannak vagy legalább is halogatni szeretnék, mivel attól félnek, hogy a népek tanácsában korlátozni fogják a németek sanyargatását. Az oroszok megjelenése roppant fontos volna, mert nélkülük igazi békét Európában nem lehet teremteni. Azonban az európai hatalmak és Amerika érthetően huzódoznak a bolsevista kormánytól, így pedig őszinte megállapodások nehezen jönnek létre. Az

amerikaiak addig nem akarnak a gyűlésen való részvétel dolgában dönteni, amíg a tárgysorozatot meg nem ismerik. Olyan gyűlésen, amely tovább is a megtorlás politikáját akarja folytatni, Amerika nem fog részt venni. Legvilágosabbak a kisantant szándékai. Benes cseh miniszterelnök külföldön jár és két kérdésben akarja a franciákat és angolokat már előzetesen állásfoglalásra bírni. Az egyik az, hogy a genuai konferencia örökre végig utját a Habsburgok visszatérésének. A másik terv Magyarország ellen irányul. Benes azt szeretné kitűzteni, hogy a nyugatmagyarországi népszavazást semmisítsék meg és Sopront vegyék el a Magyarországtól. Az eddigi hírek szerint Franciaország támogatja, Anglia pedig visszautasította Benes követeléseit.

A nyugatmagyarországi kérdés elbírálásánál Magyarország az olasz kormány támogatására is számít, mivel Benes akciója Olaszország érdekeit is fenyegeti. Egyszóval, a genuai konferencia körül máris rengeteg ellentét került felszínre. Ki tudja hová fognak vezetni ezek a titkos áskálódások? Az angol parlamentben közelebbről az a leleplezés hangzott el, hogy a wasingtoni konferencia, amelyet néhány héttel ezelőtt tartottak meg, szinte új háborút okozott. S mindezekre jön az a hír, hogy a francia és angol jó viszonyban szakadás következett be. Ugy látszik, a békés konferenciáktól hova-tovább mindinkább feltenünk kell a békét.

A németek gyásznapja. Németország háborus veszteségei közt mindenképpen a legfájdalmasabb volt az, hogy Felsőszilézia legértékesebb részeit elvesztették tőle és Lengyelországnak adták. Az átadott terület ipari tekintetben nagyon fontos volt Németországra nézve. Ám az anyagi veszteség mellett az is keservesen érintette a németeket, hogy bár a népszavazás eredménye mellettük döntött, mégis az antant a leszavazott területeket hatalmi szóval a lengyeleknek juttatta. Németország ennek a szomorú eseménynek a napját nemzeti gyásznapnak deklarálta. Ezen a napon minden évben a templomokban, iskolákban gyász beszédeket fognak tartani Felsőszilézia elszakításáról.

A horvátok függetlenséget követelnek. A genuai konferenciára Európának minden számbavehető nemzete meghívást kapott. A horvátok, akik tudvalevőleg a békeszerződés révén Szerbiával egy államot alkotnak, szintén mint önálló, független nemzet szeretnének megjelenni Genuában. Ennek a végüknek adtak kifejezést egy kiáltványban, amelyet elküldöttek valamennyi állam külügyminiszterének, a nagy lapoknak és parlamenteknek. A kiáltványt hatvanhárom képviselő írta alá, akik a horvát köztársaság alkotmányos képviselőinek nevezik magukat. A jugoszláv kormány a függetlenség mozgalom elfojtására nagy készüléteket tesz.

Az irek újból lázonganak. Az angolok és irek között teremett megegyezés nagyon rövidéletű volt. —

Az irek újból lázonganak az angolok ellen és saját kormányuk ellen, amely a megegyezés alapján vette át a kis ország ügyeinek intézését. A harcok hevességére mutat, hogy csupán Belfort városában az összeütközések során tizennyolc ember meghalt, ötven megsebesült. A helyzetet súlyosbítja az a körülmény, hogy Indiában is növekszik a zavar. A lord kancellár kiáltványt intézett Nagybritánia lakosságához, amelyben figyelmezteti a népet, hogy olyan válságos idők várnak az országra, amilyenek tán soha sem ért meg.

Görögök gyanakvása Bulgáriára. Mig a görög hadsereg Kisázsiaiban tesz sikertelen kísérleteket a török hadsereg megtörésére, addig az ország közvéleményét egy másik ellenséges támadás lehetősége ejti aggodalomba. Görögország új területének, Tráciának szomszédságában a bulgárok nagyobb katonai erőket gyűjtenek össze. A görög kormány szükségesnek látta a határokat egy hadosztállyal megerősíteni. Egyébiránt a görögöknek azon szándékát, hogy a török fővárost Konstantinápolyt megszerezzék s ezzel a Fekete-tengert és a Földközi-tengert uralmuk alá hajtsák, a többi szomszéd államok is erélyesen ellenzik.

A Tótföld forrongása. Mialatt Benes, cseh miniszterelnök, nagy terveket sző a szlávok egyesítésére az alatt a cseh fennhatóság alá került tótok minden alkalmat megragadnak elégedetlenségük kifejezésére. A prágai kormány üldözi és letartóztatja azokat, akik a Tótföld önkormányzatáért küzdenek. Emiatt a hangulat nagyon elkeseredett és a csehek arra készülnek, hogy esetleg fegyverrel fojtsák el a Tótföld mozgolódását. A tótföldi magyar pártok most tárgyalják azokat a módokat, amelyek lehetővé tennék, hogy a tótokkal belsőbb szövetséget teremtsenek az önkormányzat kivívására.

A szerbek kiűrik a szegedi Alsótanyát. A kisantant államai sűrűn értekeznek a békeszerződések által megállapított határok érdekében és a genuai békekiötözletre is csak azzal a föltétellel szándékoznak elmenni, ha előzetesen biztosítják őket a határok sértetlenségéről. Közben a határmegállapító bizottság működése tovább folyik. A múltkor közöltük, hogy a szerbeknek ki kellett üríteniök Alsólendva környékét, most arról kell értesülnünk, hogy Szeged-Alsótanyáról kell eltávozniök. Ezzel mintegy 10 ezer hold föld kerül vissza Magyarország fennhatósága alá.

Naptár 1922. márc. 1-től márc. 10 ig. A hold fényváltozásai: 6-an első negyed. Esetjén a nap hossza 10 óra 57 perc. A hó végéig a nap hossza 1 óra 45 percet nő. A hónap 31 napból áll. A nagyobbít kezdődik március 1-én és tart április hó 15-éig. Vasárk:

márc. 1. Daróc, Dicsőszentmárton, Élesd, Kápolnokmonostor, Lekencze, (Szatmár m.) Lekencze, (Beszterce-naszód m.) Resinár, Szilágycseh, Ujarad, Zalatna, Zilah. Márc. 2. Bonyha. Márc. 3. Alsóvince, Búlya, Hosszúalú. Március 4. Ferenczhalom, Torda. Március 5. Alamor, Beszterce, Kom'ós Zsád. Márc. 6. Avasújváros, Hetes, Máramarossziget. Márc. 9. Harasztkerék, Ha valamely vásár ünnep- vagy vásárnapra esik, akkor rendszeren a rákövetkező napon tartják meg.

Ipari rovatunk egyre gazdagabb és tanulságosabb lesz. Felhívjuk lapunk barátait, hogy környezetükben levő iparostestvéreinket lapunk rovatára jó akarattal figyelmeztessék.

Színi előadás. A kőbori ref. ifj. egylet keretében működő műkedvelő társulat 1922 február 5-én fényesen sikerült színi előadással kapcsolatos mulatságot rendezett *Halmágyon*. Színre került a „*Falurossza*” 3 felvonásos népszínmű a természet zsufolásig megtöltő közönség előtt. A szép anyagi sikernél sokkal szebb és nagyobb az erkölcsi, amiért elsősorban a szereplőket, azután a halmágyiakat illeti a dicséret. Páratlan szíveséggel és szeretettel fogadják Halmágyon a kőboriakat, amiért ez uton is őszinte köszönetet mond különösen a halmágyi vezetőségnek s az összes halmágyiaknak a — rendezőség.

Betiltották a szeszfőzést Erdélyben. A kereskedelmi kormány rendeletet adott ki, amelynek értelmében Erdély területén a szeszgyáraknak be kellett szüntetniük a termelést. Egyik magyarázat szerint a rendeletnek az a célja, hogy a mostani gabona-szükség idején ne fogyasszák a szeszgyárak is a kukoricát meg az árpát. A másik magyarázat úgy szól, hogy maguk a szeszgyárosok eszközölték ki a tilalmat, mert nagy készletek vannak és ezt nagyobb áron akarják eladni. Az intézkedésnek máris megvan az a hatása, hogy a szesz ára 2—3 leuval emelkedett.

Magyarországon is választások lesznek. A magyar nemzetgyűlés ideje február 16-án kitélt és Horty éltelessével a parlament befejezte működését. Nem sok jó emlék marad a szétoszlott gyűlés után. Viszálykodás, egyenetlenség, önzés vezérelte sokféle pártjait. Most is úgy oszlott szét, hogy a jövőre nézve teljes bizonytalanságban hagyta a nemzetet. Bethlen miniszterelnök hosszas fáradozás után sem tudott az ellenzékkel megegyezni a választótörvényre nézve, bár annak kívánságait 95 százalékig teljesítette. Most azután az a kérdés, hogy az új parlament miféle választási alapon fog összejönni. Bethlen a országbírói értekezletre akarja bízni, hogy a választói kérdésben döntőn. Ezt az eljárást Andrásyék és a vele tartó ellenzékiek törvénytelennek mondják. Az ellenzék a király visszahozását követeli és főként Andrásy, Apponyi, Rakovszky állanak ennek az irányzatnak az élén. A választások húsvét táján fognak megtörténni; elég sok idő, hogy a belső viszályok még jobban elharapózzanak a szerencsétlen országban.

A segesvári Petőfi-szobor sorsa. Kiskunfélegyházának az a törekvése, hogy a segesvári Petőfi-szobrot magának megszerezze, sikerrel jár. A nagy költő emlék-művét — amelynek képét mi egyik számunkban bemutattuk — már le is szállították Kiskunfélegyházára. A szobor új felavatása május hóban nagy ünnepek között fog megtörténni, amelyekre meghívják Horty kormányzót, a kormányt, az irodalmi társaságokat és az összes vármegyéket.

Eljegyzés a királyi házban. Sándor szerb király hivatalos eljegyzése Maiora hercegnővel februárius 22-én történt meg.

Fontos hír. Arról az örvendetes dologról értesülünk, hogy a kormány a régi osztrák-magyar bankoknak még azt a részét is beszedi, melyet lebélyegzett ugyan, de a késedelmes bejelentések miatt 1920. őszén be nem váltott. Ezeknek beváltása órá most abból az alkalmából fog gondoskodni, hogy az Osztrák-Magyar Bank az utódállamokkal fölszámol. Figyelmeztetjük tehát gazdaembereinket, kik tudatlanságból vagy bizalmatlanságból lebélyegzett pénzüket nem adták be, legyenek résen, a papnál vagy jegyzőnél gyakran kérdezősködjének az idevonakozó rendelet jöttéről, mert a régi szokásból szomorúan tudjuk, hogy az ilyen pénzügyi dolgok elintézésére rövid időt tűznek ki. Ez lesz az utolsó alkalom a ládafiába heverő papiros értékesítésére.

Gyászos lakodalmom. Megrendítő szerencsétlenség történt Magyarországon Csongrád megyében. Egy négy szekérből álló lakodalmas menet Magyarécső nevű helységből a Tisza jegén át akart menni Csongrádra. A révész figyelmeztette a lakodalmasokat, hogy ne hajtsanak egyszerre rá a jégre, de a vig társaság nem hallgatott a jó tanácsra. A négy fogat alatt a Tisza közepén beszakadt a jég s tízezer nyolc férfi és huszonöt nő a vízbe fulladt.

A gyilkos hó. A lapok szomorú híreket közölnek arról, hogy Magyarországon milyen pusztításokat okozott a hó. Hidasnémeti állomás környékén az elszakadt vonatokról a pusztai tanyákra menekültek az utasok, de sokan nem bírtak fedél alá vergődni és a pusztán megfagyak. Itten tízezer, Ujfehértó és Nyiregyháza között 127 utas halt meg. A magyar Alföldet nagy árvízveszedelem fenyegeti, mert a Tisza felső vidéken emberemlékezet óta nem volt akkora hó. A hatóságok mindent megtesznek a fenyegető árvíz-veszedelem ellen.

A magyar hercegprimás az új pápáról. Csernoch bíboros-hercegprimás nyilatkozott az új pápáról. XI. Pius kedves modoru, nagyműveltségű, sokat olvasott ember. Számos irodalmi munkája jelent meg. A sok nyelv közül a németet beszéli legtokéletebben. Járt Budapesten s a magyar főváros nagyon tett neki. Szereti a magyarokat, aminek bizonyossága, hogy a magyar inségesek számára 200 ezer lírát adományozott. A jövő hónapban lesz 65 éves, de csak negyvennek látszik.

Hírek a kivételi kereskedelemről. Nagyon nehéz kihámozni az igazságot abból a sok hírlapi közleményből, ami az új kormány tevékenységéről napról napra megjelenik. A kormány lapjai természetesen olyant írnak, ami mostan, a választások előtt jó benyomást kelt a közönségben, az ellenzék lapjai viszont azokat a híreket kapják föl, amelyek a kormányra nem vetnek kedvező világot. Az ellenzék *Lupta* című lap például azt írja, hogy a kormány betiltotta Erdély állatkivitelét. Jön azonban a cáfolat, amely szerint a kormány táviratot intézett Minályihoz, az egységösítő bizottság elnökéhez és a táviratban az áll, hogy a kormánynak nincs szándékában Erdély állatkivitelét megakadályozni. A gabona-kivitel kérdése hasonló bizonytalanságot mutat. Bizonyosabb hírek tűnik föl az,

amely szerint a tojáshoz való szállítást a kormány tiltotta. Ennek az lesz a természetes következménye, hogy a tojás a belföldi piacon jóval olcsóbban fog elkélteni.

Szántóföldek évi bére Magyarországon. A szántóföldek bére Magyarországon átlag nyolcszorta nagyobb az idén, mint a múlt évben volt. A bérelet részint készpénzben, részint búzában fizetik meg. A debreceni református egyház egy 41 holdas tanya birtokát a múlt évben 24.758,— korona bért kapott, az idén ugyanazt a birtokot 213.000,— koronáért adta hérbé. Egy 269 holdas tanya a múlt évben 47.700,— koronát hajtott, most többet ígértek a béreletért félmillió koronánál. A legnagyobb harc egy 10 holdas területért folyt, amelyet a tavalyi 6.000,— korona helyett 80.000,— koronáért adtak hérbé.

Egy román lap a kisebbségek politikájáról. Az *"Adeverul"* című román lap így ír a kisebbségek magatartásáról a választásokkal kapcsolatban: A kormány pártja téved, ha azt hiszi, hogy megnyerheti a kisebbségek felkeltését és a szászok, magyarok és svábok közötti híveket toborozhat magának. A kisebbségek célszerűségi politikát folytatnak, különböző pártokkal fognak tárgyalni, nem azért hogy azokhoz csatlakozzanak, hanem hogy minél több előnyt szerezzenek anélkül, hogy ezáltal erejüket szétforgácsolják. Ugyanez a lap megkérdezte a nemzeti párt egyik vezető emberét, Vajda Sándort, hogy mi az álláspontja a kisebbségek ügyéről. Vajda a többiek közt ezeket mondta: "Én a felelősen felekezeti szabadság és önkormányzat híve vagyok. A bánáti és erdélyi felekezeti iskolák államosításának eszméje oly emberek agyában született meg, akik az erdélyi és bánáti viszonyokat nem ismerik és akik a tanítóságot kortes célokra akarják kényszeríteni." A tanítók állami státusba való felvétele kortesfogás. A román politikus nyilatkozatából azok a magyarok is tanulhatnak, akik a felekezeti iskolák ügyét könnyű szívvel feláldozták.

Jönnek a hadifoglyok Oroszországból. Egy megállapítás szerint a nyár óta 3000 fogoly jött haza Oroszországból. Most már nemcsak tengeren jöhetnek, hanem szárazföldön is, Lengyelországon át. A még meg nem érkezett, de hazakészülő foglyok számát négy-öt ezerre lehet tenni. A foglyok között vannak olyanok is, akik Oroszországban megélhetést biztosítottak maguknak és végképpen ottmaradnak.

Kun Bélával nem álltak szóba. A hazatérő magyar hadifoglyok egyik transzportját Moszkvában főkikereszte Kun Béla, aki ottan az orosz vörös uralom kezéből fontos szerepet játszik. Azt a kívánságát fejezte ki, hogy beszélni szeretne a hazatérő magyarokkal. A transzport parancsnoka azonban kijelentette, hogy a magyar tisztet látni sem akarják Kun Bélát, annál kevésbé akarnak vele szóba állani. A volt diktátor erre szégyent valva elkullogott a magyar foglyok közeléből.

A vadászati törvény módosítása. A minisztertanács a vadászati törvényt közelebről a következőképpen módosította: A régi vadász-engedélyek csak akkor érvényesek, ha a tulajdonos 60 leut ráfizet. A fizetés az illetékes pénzügyigazgatásnál történik. Az itt kapott elismervényt a megyei prefektúrán be kell nyújtani, ahol ennek alapján az igazolást a vadászengedélyre rávezetik. A módosítás szerint agarakkal va-

dászni tilos, kopókkal is csak annak szabad, akinek erre külön engedélye van.

* **Gondoskodjunk a mezőgazdasági, vetemény és virágmagnak beszerzéséről.** Ami viszonyaink között nem kis gondot okoz a magszükséglet idejekorán való biztosítása. Mi e tekintetben is készséggel állunk gazdaközönségünk rendelkezésére, mert módunkban áll erdeti Mauthner-féle mezőgazdasági, vetemény és virágmagokat nagyban és ennél fogva előnyösebb áron biztosítani. Legcélszerűbb lesz, ha a gazdák csoportok szerint összeírják szükségletüket, a faj, minőség és mennyiség pontos megjelölésével, ezt a szükségleti kimutatást már most beküldik hozzánk, mert az esetben gondoskodni tudunk arról, hogy a kívánt magvakat mindenki idejében megkapja. Dr. Nemes Ferenc közvetítési irodája, Str. Regina Maria (v. Deák Ferenc-u. 35.)

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI MUNKÁKÉRT

Vigyázzunk a vetőmagra!

Közeledik a vetés ideje. A fa és trágyahordás már a legtöbb helyen befejeződött. A marhák pihennek, hogy minél jobb erőben tudjanak szántani. Az eke, borona javítása is megtörtént. Szóval a gazda megtette a szükséges előkészületeit a tavaszi munkálatokra.

Fontos, hogy minél tisztább és minél jobb vetőmagunk legyen elvetésre, mert jó és tiszta gabona adhat csak, úgy mennyiségileg, mint minőségileg is jó termést.

Mi a teendő tehát, hogy jó vetőmagunk legyen?

Mindenekelőtt fontos, hogy a gazda tudja, hogy milyen „féleséget” vet el. Ha saját termelésű magja van, úgy a féleséggel hamar rendbe jövünk, mert saját tapasztalásából tudja a gazda, hogy ezen általa termelt féleség jó-e avagy nem?

Első esetben, ha t. i. jó, úgy kirostálja, megtrürozi vetőmagját, szóval a lehető legjobban megtisztítja és egyszersmind csiráztatási próbát is végez, hogy az elvetendő magból hány % (százalék) lesz csiraképes.

A csiráztatás legegyszerűbb módja, hogy két itatós papír közé 100 magot helyezünk el és ezt egy tányérra téve, világos és meleg szobában nedvesen tartjuk. Így 24—48 óra múlva már sok csirás magunk lesz és 4—5 nap múlva a csiraképesek mind csirában lesznek. Most már ahány mag csirázott a száz magból, annyi %-al lesz az illető mag csiraképes. Ha 100 magból 95 csirázott, úgy azt mondjuk, hogy az illető mag csiraképesége 95 %.

Azért fontos tudnunk az elvetendő mag csiraképességét, mert ha egyik például 100% csiraképes,

míg a másik csak 50%-al, úgy ez többiből kétszer annyit kell vetnünk. Vagyis az elvetendő mag mennyisége (t. i. hogy holdanként mennyit vessünk) a csiraképességtől függ.

Ha nem szerzünk előre bizonyosságot a vetőmagvak csiraképességéről és esetleg rossz csiraképességű magot vetünk, úgy vetésünk ritka lesz és ennek következtében terméshozamunk gyenge.

Az a gazda, ki csiráztatás nélkül veti el magját, megérdemli, ha nem fog jó termést kapni, mert a csiráztatás oly csekély munkát igényel, hogy azt mindenki könnyen megteheti.

Ha jó csiraképességű magot vetünk és jól végeztük a szántás és vetés munkáját is, úgy nem tehetünk szemrehányást magunknak, mert mindent megteztünk, ami emberileg megtehető.

Ha saját termésű maggal nem rendelkezik a gazda, úgy lehetőleg jó ismerősétől birtokához, földjéhez közletről szerezzen be vetőmagot, de minden esetre megbízható helyről. Olyan vidék-ől való magot kell vetni, amilyen vidékre fogják a magot elvetni. Ugy szokták mondani, hogy a mag „akk imítáziál“ legyen. Ezalatt azt érthetjük, hogy a hőmérsék, időjárás, termelési viszonyok a lehetőség szerint olyan legyen, mint ahova el akarjuk vetni. Ha például őszi búzát olyan helyről szerzünk be vetőmagnak, ahol enyhe a tél és olyan helyre, vidékre vetjük el, ahol hideg, kemény telek szoktak lenni, úgy az ilyen buza minden valószínűség szerint kifagy.

Azért kell a vetőmagot csakis megbízható helyről beszerezni, hogy olyan legyen az valóban, mint amilyennek adták, mert különben könnyen megtörténhet, hogy tavaszi árpa helyett őszi árpát adnak.

Tehát azonos faj, akklimatizált, jócsiraképességű és tiszta magot vessünk, ha nem akarunk csalatkozni.

Kolozsvár, 1922. február 16-án.

Gyalui Rosenberger Sándor.

Egyszerű módszer, hogy tyukjaink télen át bőven tojjanak. Meleg hely, bő takarmány, mely tápláló és a tojás képződést előmozdító legyen, olyan szállással lássuk el őket, mely a hideg, főleg pedig a szelek és nedvesség ellen megóvj. Hetenként egyszer zsup szalmát teregetünk a földre, hogy ne kelljen a fagyos földön állaniok, ha az ülő rudakról leszállanak. Mindennap etessünk kétszer tengerit, dében apróra vágott takarmányrépat, ezt keverjük össze tengeri liszittel és hőmennyiségű tejjel, még jobb, ha zabdarát keverünk össze a tejjel. Ivóvizükbe is jó gyenge meleg tejet keverni. E fáradságot nagyon meghálálják azzal, hogy mindegy nap tojói fognak.

Korán fakadó gyümölcsfáinkat mikép védhetjük meg a tavaszi fagyok-ól? Rag tapasztalták gyümölcs-

termelőink, hogy azon fák, melyek alól a hó legkésőbb megyl, legkésőbbben hajtanak. Ez természetes is, mivel a fa alatt levő hó a föld átmelegedését akadályozza s mindegy szunnyadásban tartja a fa rügveit. Azt is tapasztalták, hogy ha a fa körül levő hóra falombot, szalmát hiniünk, a hó még későbbben olvad el ezen takaró alatt. Ezt a körülményt felhasználhatjuk arra, hogy gyümölcsfáink tulkorai fakadását késleltessük.

Az őszi vetések boronálása tavasszal. Hogy az őszi vetések erőteljes fejlődését előmozdítsuk, szükséges, hogy azokat kora tavasszal még az egészen laza homoktalajon is megboronáljuk. E célra homoktalajon könnyű faboronák az alkalmasabbak, amelyek azonban elég mélyen hatoljanak a földben. Ha a borona tulságosan könnyű, mit az mutat, hogy munkaközben ide oda dobálódik, akkor egy deszkát, vagy deszkából készített ládát teszünk reá, melyet kövekkel, vagy más súlyos anyagokkal megterhelünk. Arra ügyeljünk, hogy a boronálást ne későn végezzük, mert ha a vetés már jó nagy lett, a boronálással több kárt, mint hasznot csinálunk. A boronálás körülbelül azt a szolgálatot teszi, amit a kapálás a kapásnövényeknél, t. i. utat nyit a levegőnek a talajban, ami különösen akkor szükséges, ha a hó nagyon megnyomta a földet. Azt sem szabad szem elől tévesztenünk, hogy a boronálást akkor végezzük, amikor a talaj eléggé megszikkadt, mert sáros időben több kárt tennénk a boronálással, mint hasznot.

Kolozsvári piaci jelentés.

Gabonapiac. Kevés behozattal. Buza 85, kukorica 75, zab 42, rozs 78, fehér paszuly 70—75, tarka paszuly 100, dio 90, árpa 75 leu nagyvékánként. Tojás drb.-ja 2—250 leu.

Marhavásár közepesnél nagyobb felhajtással; árak emelkedése megállapítható. Egy pár jó ökör 6—7000 leun kelt el; egy jó fejős tarka tehén borjuval (felelősségre) 3500 leun cserélt gárdát; egy jó fejős, kis borjas bivaly tehén pedig 4700 leun. Kővér ökrök párja 8—9500 leun kelt el; kilóra 6—750 leun.

Ló mennyiség szerint drb.-ja 800—3400 leu.

Juh 160—165 leu drb.-ja.

Sertés. Prima kővér sertés kilója 17—19 leun kelt el (piacon kívül is), míg a felkövérek kilója 16—18 leun. Széna mm.-ja 120 leu.

A marosvásárhelyi piaci árak. Buza 54—58, tengeri 40—42, rozs 38—40, árpa 38—40, paszuly 40—44 leu litervékánként; széna szekereként 7—900, tengeri koré 300—350 leu; nyers borjubőr kg. ként 20 leu. Vaj 46—48, tömlőtűrő 30 leu kg.-ként, tehentej 3—4, tejtől 10—15 leu literenként. Koszoru hagyma 10—15 leu. Tüzifa házhoz szállítva 35 leu mm.-ként. Bárány 200 leu.

Mészárosok szövetkezése a nyersbőr értékesítésére.

A vidék mészárosait, de egyben a falu gazdálkodó emberéit is valami nagyon egészséges, gazdasági szempontból rendkívül értékes szövetkezésre szeretnők rábírní. Ugy féltévevel ezelőtt Kolozsváron a mészárosok egy bőrértékesítő szövetkezetet alkottak „Kolozsvári mészáros és hentesiparosok bőr, faggyu és egyéb melléktermékeket értékesítő szövetkezete” címen. Központii helyiség a Dézsma-utca (Str. Gen. Poetas) 1. sz. alatt. A szövetkezet nagy költségek árán hozzájutott a svájci, illetőleg német bőrfejlesztési módszer ismeretéhez. Ezzel az eljárással úgy fejteti le a bőrt, hogy abból kifolyólag a régi módon levett bőrök piaci árnál különként rendszerint 3—4 leuval értékesítheti drágábban éruít. Ma is pl. a bőr kilójának piaci ára 11—12 leu és a szövetkezet legutóbb 17—18 leun értékesítette bőrkészletét. A régi nyuzási eljárással ugyanis az orr és a farokrépa a bőrön maradnak *azonkívül is lyukgatótt bőröket vesznek le az állatról.* Az ilyen részek pedig úgy a nyersállapotú értékesítésnél, mint a kidolgozásnál, valamint a fölhasználásnál a bőr értékét rontják; legfőljebb csak ugynevezett hulladékanyagul szolgálhatnak, melyből csak kéregre vagy foltokra való származik. A szövetkezeti utasítások azonban az ilyen káros műveleteket elhárítják és pedig egyfelől a bőrkezelő kioktatásával, másfelől azzal, hogy a lefejlt külön jutalmat kap, melyből legfőljebb az általa okozott károk vonatnak le. A szövetkezet egész Erdélyt és a kapcsolt területeket bele akarja vonni ebbe az értékemelő munkába. Fiókokat igyekszik létesíteni minden nagyobb központban. Eddig is már hat várossal lépett kapcsolatba.

Ennek előrebocsátása után, a mi hiraadásunk célja az, hogy utbaigazítsuk közönségünket, mikép léphet be ebbe a szövetkezetbe. — Először is az illető vidék mészárosai összejevelelükön elhatározzák a szövetségbe való belépésüket azzal, hogy megalakítják a *szövetségi fiókot*. Elhatározásukat tudatják a központtal. Utóbbi azonnal kiküldi tisztviselőjét, *aki kioktatja a fiók tagjai által megjelölt bőrkezelőket a bőr jobb lenyuzási módszerére, a fiókot bőrlefejtési mintákkal és egyéb utasításokkal látja el.* A központ időnként a fiókokat felülvizsgálja, ellenőrzi, hogy az utasítás szerint való legjobb munkát csakugyan megteszik-e és új utbaigazításokat ad. A fiók kötelessége az, hogy tagjal személyre szóló részvényt jegyezzenek a központnál, sze-

mélyenként legaiább egyet. A központ ezek után a részvények után kamatot fizet: legfőljebb 5%-ig me-nőleg. A központ a fiókokkal az üzletet a következőleg bonyolítja le: Az átvett bőr után azonnal kifizet akkora összeget, amennyi a bőr piaci forgalmi ára az átvételkor. A bőr a fióknál marad továbbra is, de fölőtte csakis a központ rendelkezik, mint ahogy a fiókok sem köthetnek a központ megkerülésével üzletet. A központ értékesíti a bőrt a tehetsége szerinti legmagasabb áron és év végén az eladási különbözetet minden haszon levonása nélkül a fiók javára átutalja. Csupán azt a minimális kezelési összeget vonja le, amit számlákkal költségkiadásként igazolni tud.

Az elmondottakból nyilván látható, hogy a szövetkezet minden áron a tagok és általán a köz javára dolgozik. Ajánljuk, hogy minden falusi mészáros keres-sen kapcsolatot a lagközelebbi városban eső fiókkal, mert a bőrértékesítés szempontjából a városi fióknak falusi mészáros is lehet tagja. Viszont a falu népe is bárminő bőrkészletét bizonyára jobb áron fogja a szövetkezetnél eladni, mint a nyereszkesedésre törekvő há-zaló børszedőnél.

Még más dolgokra is törekszik a kolozsvári köz-pont. Nevezetesen szomorú szívvel látjuk mindnyájan, hogy a szemétre kerülő csontban és a csatornákba futó vérben mi rengeteg érték tékozlódik, pusztul el haszna-vehetetlenül. A szövetkezet ezek megmentésére telket vásárolt és ott csont- és vérfeldolgozó gyárat, azonkívül faggyuolvasztót és béltisztítót állít fel.

Mi szívvel-lélekkal sikereket kívánunk a kolozs-vári központi szövetkezetnek. A vidéknek pedig ajánl-juk, hogy keressen érintkezést a központtal és igyekez-zék biztosítani a maga számára a szövetkezet előnyeit.

A bőr lefejtése tímáripári célokra.

Előbbi cikkünk megírására az adott alkalmat, hogy a Magyar Nép 7. számában tett ígérletünkhöz híven Andrásovszky Danó tímár-mester urtót a bőr lenyuzására nézve beszerzett tapasztalatainkat ki akartuk bő-víteni s iparos olvasóközönségünket meg akartuk ismer-tetni azzal az egészen újszerű bőrlefejtési módszerrel, melyet svájci vagy német eljárásnak neveznek. Után-járásunkra a mészárosok børszövetkezeténél a fenn közölt utasításokat nyertük. Így itt csak annyit áll mó-dunkban közölni, hogy a gazdaember, ha lefejtette az állati bőrt, azt alaposan sózza be és tegye szellős, ár-nyékos helyre száradni. A só kiveszi a bőrnek véres levét és szívóssá teszi. Azonkívül is megakadályozza a rothadást, fölpállást, penészedést és a nyüvesedést is. A sós száraz bőr hónapok, sőt évek múltán is átadható a tímárnak.

A talpfa ára.

A múlt számunkban figyelmeztettük gazdaközön-ségünket a vasuti talpfa nagy értékére. Most módunk-ban van a jelenlegi árát is közölni. Az elsőrendű, te-hát a fővonalakon alkalmazhatónak 36--38, a másod-rendűnek, tehát helyiérdekű (vicinális) vonalakra való-nak 24--26 leu mérnöki átvétel esetén a darabára.

MULATTATÓ

Téli vers.

*Hideg, komor künn az idő.
Léptek alatt csikorg a hó,
Mint a hájazatlan kerék,
Melylyel alig bír a fakó.*

*Teringette, hogy szaladnak
A járókelő emberek,
Taktusra morog a foguk;
Maga a nap is didereg.*

*Egy kétségbeesést varju
Guggol amott a puszta fán;
Mi lehet egy bunda ára?
Arról gondolkozik talán-*

*Mily boldogság mostandban
Pipázni a kályha mellett,
Hogy az áldott jó melegtől
Szinte megsül a lehellet.*

*Hanem ez csak alázatos
Véleménykép kockáztatám,
Mert a kályhám dísznőhideg
Pedig gyertyával fütöm ám!*

*De ki tehet erről? Én nem!
Szent Tőhötöm legyen tanum!
Tyhü szinte fölhabborodik
A gyomrom e csunya gyanun.*

*A mi marad, el nem halad,
Ebben rejlik megnyugvásom,
Tudom én, hogy nekem is lesz
Meleg szobám — majd a nyáron.*

Vida József.

A tudatlanság.

Sietve haladt a falu főutcáján Kelemenné, midőn szembe találkozott Borosnéval.

— Adjon Isten jó napot! Hallo! Itta már Borosné lelkem az ujságot?

— Nem én Kelemenné lelkem, csak az előbb jöttem ki hazulról.

— Csak az imént találkoztam a jegyző urral, ő mondotta, hogy a Csatár Zsuzsika, ki ott lakik a Görbe-utcában, megmérgezte magát... Gyufaoldatot ivott s most nagyon rosszul van. Éppen odaszítek, jöjjön maga is Borosné lelkem.

S ezzel elindultak a Görbe utca felé.

— Mondja csak Kelemenné, aztán mi okból tette? Talán valami bántotta?

— Ugy kell lennie! Biz én nem tudom, de majd csak meghalljuk...

Amint a Görbe-utcába értek, a ház előtt már sok nő és férfi ügyelgett s halkán beszélgettek. A legtöbbször Demeterné asszony tudott a dolgról...

— Szeni igaz, ha mondom! Az egész falu tudja, hogy a Nagy Pálba volt szerelmes, de az hűtlentül elhagyta. Másra vetett szemet... Ezért tette nő! Ezért lett öngyilkos... Hej pedig olyan szép lány egy síncs a faluban, mint a Csatár Zsuzsika... De így van ez! Csapodár a férfi valahány!

*

Szép verőfényes tavaszi nap volt. Már zöldültek a fák, már csicseregtek az erdő madarai. Az emberek jöttek-mentek, örültek a tavasznak. De Csatár Zsuzsika igen szomorú volt. Anyja nagyon jól tudta, hogy mi bántja leányát. Igyekezett vigasztalni őt. De Zsuzsika bánatos maradt. Agyában sötét gondolat fogamzott meg... Elpusztítja önmagát... Az öngyilkosság előtti napon többször elénekelté bánatosan e dalt:

„Látlak-e még egyszer Téged, visszajön-e még a nyár?
A szívem úgy szenved érted, ajkam a csóközdra vár!
Minek így élni a földön, ha már nincs semmi öröm?
Jöjj vissza és szeress! nem bánom bármi is lesz
Csak légy az enyém!”

Zsuzsika anyja még gondolta magában, hogy így lassan-lassan csak megnyugszik leányának bánatos szíve, már az is jó jel, hogy énekel, igaz ugyan, hogy csak e szomorú dalt... de majd csak megváltozik rossz kedve, majd felderül még mosolygóan arca... Szegény anyja nem is sejtette, hogy leánya ezalatt öngyilkossági gondolatokkal foglalkozik...

Zsuzsika már napok óta készült az öngyilkosságra. Két csomag kénes gyufát tett egy pohár vízbe s naponta többször össze is rázta. Ezt a gyufaoldatot itta meg a szép verőfényes tavaszi nap reggelén... Anyja az első pár órában nem vett észre leányán semmi kü-

lönös változást, csak azt látta, hogy Zsuzsika nagyon szomorú... Pár óra eltelle után azonban nagy gyomorfájdalmak lepték meg a leányt és erős szomjuság gyötörte. Anyja ágyba fektette s ekkor tűnt fel neki, hogy Zsuzsika szája füstölög... Rosszai sejtve, vállatára fogta leányát. Majd a szoba egyik sarkában ráakadt a méregpohárra... Zsuzsika bevallotta mindent. Elmondotta, hogy 3 napja oldotta a gyufafejeket s ma délelőtt 10 órakor megitta... nem akar tovább élni... meg akar halni... A kétségbeesett anya szaladt tüstént a szomszédokhoz, s tanácsot kért tőlük, hogy mit csináljon, mit adjon leányának, hogy ne legyenek oly nagy fájdalmai... *„Itasson meg vele vagy két pohár tejet, az jót tesz neki!”* — mondták. Ugy is cselekedett Csatárné. Megitatott leányával két pohár tejet...

Délután 4 óra lehetett. A község orvosa éppen ez időtájt haladt el a ház előtt s meglátva a ház előtt még mindig ügyelgő embereket, érdeklődött, hogy „mi baj van odabent?” Azonnal megtudván mindent, bement a házba. Ott találta az ágyban fetrengve Zsuzsikát nagy gyomorgörcsök közepette.

- Mikor vette be a mérget? — kérde az orvos.
- Ezelőtt 6 órával — mondta Csatárné.
- Mióta van ily rosszul?
- Ugy két óra óta.
- Mit adott neki?
- Két pohár tejet, orvos ur kérem.

Az orvos komor arcot vágott. Félrehozta Csatárnét s feddőlegmondá:

— *Nagyon helytelenül cselekedett, mert a gyufamérgezéskor tejet vagy zsíros olajokat (pl. ricinusolajt) adni nem szabad, mert azok a gyomorban a phosphort feloldják s így a mérgezés könnyebben beáll, mert oldott állapotban gyorsabban fel tud szívódni a mérgezés...*

Egy fél óra múlva már *gyomormosást* végzett az orvos ur *sok vízzel*. Gyógyszerképen régi terpentínolajat rendelt.

— Mit gondol orvos ur — kérde Csatárné, midőn kikísérte az orvost — nem lesz szomorú vége leányom cselekedetének?

— Nem tudom kecsegtetni, jó asszony! Megmondom az igazat. A mérgezés, amelyet a leánya bevett, oly nagy, hogy semmi reményem sincs életben maradásához! *Nagyon sokat ártott a tej is...* anélkül talán meg is menthető lett volna... Aztán lássa, az a sok hányás is mutatja, hogy... nagy adagban vett a gyufából...

Az orvos mindennap ellátogatott a beteghez. A harmadik napon sárgaság lépett fel a bőrön és a szemek kötőhártyáján vérzések voltak. Midőn az orvos megvizsgálta Zsuzsikát, azt mondtatta anyjának, hogy a

mája meg van duzzadva és nagyon fájdalmas... a hányás is folyton tart, a baj igen nagy, mert már vér is keveredett hozzá... az érverés gyenge és a beteg ereje folyton gyengül...

... Így volt a beteg állapota az ötödik napon is. Semmi javulás sem mutatkozott. Sőt erős hasmenés lépett föl vérzésekkel... Emiatt már alig volt élet a szerencsétlen Zsuzsikában...

... Amint kiért az orvos ur a Görbe-utcából találkozott a jegyző urral. Beszédbe elegyedtek. A jegyző ur érdeklődött Zsuzsika állapota felől.

— Bizony nagyon rosszul van szegény! A holnapi napot nem éri túl. De így van ez lássa jegyző ur, *a tudatlanság mindig megbosszulja magát! Kár volt tejet itatni vele...*

A jegyző ur, ki az orvostudományok iránt nagyon érdeklődött, megkérdezte, hogy mennyi a mérgező halálos adag?

— Rendesen 10—20 centigramm — felelé az orvos, — ez pedig körülbelül 50—100 gyufafejben foglaltatik. De ennél már sokkal kisebb adag is okozott halált. Olvastam, hogy egy csecsemő *egyetlen egy gyufafejtel elpusztult!* Ezért *nem szabad kis gyermekek kezébe gyufát adni*, mert megnyalhatják vagy megraghatják s magukat könnyen megmérgezzhetik. *Óvatos szülő gyermeke sohasem fog elpusztulni gyufamérgezésben!*

— Ugy tudom orvos ur, hogy a phosphort orvosságnak is használják!

— Nő igen, de nagyon kis adagban... különösen az angolkórnál tesz jó szolgálatot.

— Gyógyszeres mérgezések nem fordultak elő?

— Csak nagyon kivételesen! Ha ugyanis az orvoságképen rendelt phosphoros csukamájolajat nem rázzák jól fel, a phosphor leülepedhetik s az orvosság fogytán így természetesen nagyobb adagban kerül a szervezetbe, mint kellene. Így már fordult elő mérgezés a szülői gondatlanság miatt...

— Hallottam, hogy Németországban már nem gyártanak phosphortartalmu gyufát!

— Tényleg úgy van! Ott már 21 év óta nincs forgalomban phosphoros gyufa s ott a gyufamérgezések száma is nagyot apadt...

— A mi gyufáink milyenek?

— Hazai gyártmányu gyufáink közül a *kénes gyufák feje sokat tartalmaz a phosphorból*, egynék fejében átlag hat milligramm van, a másfajta gyufák fejében átlag egy milligramm. Az ugynevezett svédgyufák fejében nincs phosphor.

— Ugy hallottam, hogy Zsuzsika két pakk kénes gyufát vett be.

— Igen. Épen abban legtöbb a mérgezés. Három

napig még oldotta is, mert a phosphor nagyon nehezen oldódik, sőt a gyomorban is hosszú ideig változatlanul marad. Ezért nem szabad tejet vagy zsíros olajokat adni, mert azok könnyebben oldják s így csak ártunk a mérgezettnak, mert elősegítjük, hogy a mérég gyorsabban felszívódjék.

— Minden gyufamérgezett oly sokáig kinlódik, mint Zsuzsika?

— Nem. Néha a halál néhány óra múlva beáll. A legtöbb esetben azonban csak az 5—8-ik napon oltja ki az életet.

— S miben áll az első segélynyújtás?

— A mérgek minél gyorsabb eltávolításában, gyomormosás útján! Mig az orvos meg nem érkezik, okosabb semmit sem adni, mintsem ártani!

A jegyző ur ismeretekben gazdagodva vált el az orvos urtól.

*

... Másnap már haldokló állapotban találta az orvos Zsuzsikát. A szivizgató szerek felmondták a szolgálatot. Néhány óra múlva kiszenedett.

Dr. Gergely Endre.

Három a hordó, egy az átalag.

Veszprémi István régi erdélyi református püspök kevéssel szüret előtt vizitáló körúton volt egy alkalommal Hunyad vármegyében. Békési István a hunyadi trakius esperestje a vizitációt emberséggel látta a maga házánál, borral is bőven ellátta a vendégeket. A püspök a bornak bőségét látván megkérdezte:

— Vagyon-e sok bora tisztelendőségednek, Békési uram?

Erre a tréfás kedvű és elmés Békési így válaszolt:

— Három a hordó, egy az átalag.

A püspök nem értvén a tréfás szójátékot megjegyezte:

— Bizony sok szép bor szüret előtt három héttel.

Békési erre megmagyarázta szavai értelmét:

— *Három a hordó*, mert én, a feleségem meg a szolgáló hárman hordjuk fel a bort, de *az átalag bizony leapadt majd a seprejéig*.

Igy adta tudtára Békési szép hegedűszóban a vendégeknek, hogy fogyatékán a bora. Cs. B.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Színjászóknak. Lapunknak egy pár megértő hívtől az utóbbi napokban sok értékes szindarabot kaptunk a *Magyar Nép* kölcsön-könyvtára számára. Hogy most még sem tudunk hosszú könyvjegyzéket közölni, annak az az oka, mert az elmúlt héten nagyon sok kérést intéztünk el kedvezően. Megfogyatkozott készletünket mégis ismertettük, hátha akad közte olyan munka is, amivel valakinek szolgálhatunk. Megjegyezzük, hogy a jegyzék minden darabját nem ismerjük, csak azután indultunk, hogy azok vagy a pesti nemzeti, vagy a népszínház vagy pedig a kolozsvári nemzeti színház műsor-darabjai voltak. Tehát szerzők szerint: *Almási Tihamér*: Cigány Panna (népszínmű 3 felv.) Aranylakodalm (dramolet 1 felv.) Rendelő óra (vigj. 1 felv.) Két év múltán (vigj. 1 felvonásban.)

Ábrányi Emil: A végrehajtó (vigj. 1 felv.) A vároteremben (dramolet 1 felv.)

Ábrányi Kornél: A csalhatatlan (vigj. 3 felv.)

Bercik Árpád: A kék szoba (vigjáték 1 felv.) A közügyek (vigj. 1 felv.) Ádám és Éva (vigj. 1 felv.)

Csiky Gergely: A jó Fülöp (vigj. 3 felv.) A proletárok (színmű 4 felv.) Buborékok (vigj. 3 felv.)

Gárdonyi Géza: A nőkérdés (vigj. 1 felv.)

Giovanni Verga: (Parasztbecsület.)

Gregus Ágost: A levél (vigj. 3 felv.)

Kisfaludy Károly: Pártütők (vigj. 3 felv.) A hűség próbája (vigj. 1 felv.) A kérők (vigj. 3 felv.)

K. Papp Miklós: Judit asszony (népsz. 3 felv.)

Rátkay Márton: Felhő Klári (népsz. 3 felv.)

Szigligeti Ede: Kinizsi (vigj. 3 felv.) Az új világ (vigj. 3 felv.) Kék-pisztoly (népsz. 3 felv.) Szökött kaiona (népsz. 3 felv.) A cigány (népsz. 3 felv.) Háromszéki lányok (népsz. 3 felv.)

Tóth Kálmán: A király házasodik (vigj. 3 felv.)

E körülménnyel együtt olvasóinkhoz a következő kéréseket intézzük: 1. Akiknek válogatás céljából több darabot küldünk, a fölöslegeseket mihamarább sziveskedjenek visszaküldeni. 2. Ha olyan darabjaik vannak, amiknek eljátszására odahaza egyhamar nem kerül sor, sziveskedjenek azokat kölcsön könyvtárunknak ajándékozni. Amint olvasóink láthatják: mi a kölcsön-könyvtárat komolyan meg akarjuk szervezni s reméljük, hogy rövidesen abban a helyzetben leszünk, hogy mindenkinek elküldhetjük a kért darabot. (Kivált ha olvasóink is támogatnak!) Áldozatot sem sajnálunk, a használható darabokat pénzért is megvesszük, bár szebb volna, ha egy tartalmas szép kölcsön könyvtárat közös munkával és áldozatkészséggel teremtenénk meg.

CAROL LASSEN, CLUJ
NEMZETKÖZI SZÁLLITÁSI VÁLLALAT.

Gyűjtőkocsija fölvesz bármely államból rendelt gazdasági darabárut és azokat a rendelők vasútállomásain átadja. :: Rendhívűl olcsó szállítási díjjal.